

ROKOTIES DZILĀK

7. APBEDĪŠANAS TRADĪCIJAS BĪBELES ZEMĒS

Bēru tradīcijas dažādās zemēs ir diezgan atšķirīgas. Tās radušās atbilstoši ļaužu uzskatiem par aizkapa dzīvi.

Senajiem ēģiptiešiem attiecībā uz dzīvi pēc nāves bija visai neskaidrs priekšstats. Viņiem par to nebija rakstveidā formulētas ticības apliecības. Dažādi rakstveži pauda atšķirīgus viedokļus, taču dažas domas par viņu ticību mēs varam uzzināt, apkopojot uzrakstus uz kapeņu sienām un papirusu liecības. Kopumā, šķiet, viņi ticēja, ka cilvēka nāvi pārdzīvo divas vienības – Ba un Ka.

Ba reizēm tiek simbolizēts ar Ba putnu, kurš atstāj ķermeni un, spārnus vēzēdams, dodas uz mūžīgo svētlaimi, saistīdamies ar lielo saules dievību, no kuras nācis. Par Tutmosa III nāvi ir lasāms, ka viņš „piepildīja savu laiku; viņš lidoja uz debesīm, savienojās ar sauli, saplūstot ar to, kas viņu radījis.” („*When Egypt ruled the East*”, 64. lpp.) Savukārt Ka pēc nāves izbaudīja visu to pašu, ko tas baudījis reālajā dzīvē. Tas bija gars, kurš ēd, strādā, izklaidējas un bauda citus zemes priekus. Mēbeles, ziedi un ēdiens, kas tika likts ēģiptiešu kapos, nebija tikai cieņas izrādīšana mirušajam – šīs lietas bija paredzētas cilvēka Ka lietošanai aizkapa dzīvē.

Fakts, ka ēdiens netika aizskarts, nemulsināja Ka uzvedības teologus. Viņu izpratnē ēsta netika pati barība – Ka pārtika no barības gara. Skaistajiem zīmējumiem uz kapeņu sienām nebija tikai dekoratīva nozīme. Tajās tika attēloti mielas, medības, mūziķu klausīšanās, dejojošu meiteņu skatīšanās, kalpu izrīkošana darbos un daudzas citas nodarbes, ko mirušais veicis dzīves laikā. Ēģiptieši ticēja, ka visas šīs ainas atdzīvojas un to piedzīvo aizgājēja Ka.

MŪMIJAS

Šis uzskats rosināja balzamēt ķermeni un celt milzīgas piramīdas. Lai Ka varētu pastāvēt, tam bija jāvar atgriezties ķermenī. Ja ķermenis satrūdētu un pārstātu eksistēt, ar Ka notiktu kaut kas nelabs, tādēļ to vajadzēja mumificēt un aizsargāt. Lai kapa vietu pasargātu, tika būvētas piramīdas.

Taču – kāda likteņa ironija – neviena piramīda šo mērķi nenodrošināja! Saglabājušās ir kapu mūmijas, sākot no 18. dinastijas. Šie faraoni pārsvarā tika apbedīti Luksorā, Valdnieku ielejā, taču no piramīdu laikmeta nav izdzīvojusi neviena pati ķēniņa mūmija. Kapeņu izlaupītāji zināja, kādas pasakainas bagātības tika noraktas līdz ar aizgājējiem, un tās tika laupītas uz nebēdu. Vērtīgie ornamentu bieži tika salikti tieši uz mirušā ķermeņa un iešūti līķautos, tādēļ laupītāji, jādūmā, mūmijas iztina, lai vieglāk varētu tikt klāt šiem dārgumiem.

BĒRU LAIVAS

Ēģiptē ļoti bieži mirušajam tika gādāta bēru laiva. Lielākā daļa šo laivu bija diezgan mazas, taču Heopss, kurš vienmēr visu darīja ar vērienu, pasūtīja sev sešas milzīgas laivas. Piramīdas

austrumu pusē ir trīs laivveida bedres. Tajās nav laivu, un neviens nezina, kas ar tām noticis. Iespējams, vietējie zemnieki tās ir sadedzinājuši malkā jau pirms vairākiem tūkstošiem gadu.

1954. gadā tika atklātas divas bedres piramīdas dienvidu pusē. Bedres bija taisnstūrainas, taču tajās atradās bērnu laivas, kuru sastāvdaļas sasieta kārtīgos saišķos. Vienā saišķī, kuru atvēra, bija 651 detaļa. Pagāja vairāki gadi, kamēr to samontēja, taču tagad laiva ir novietota īpašā ēkā, kas uzcelta virs laivas bedres. Otra bedre netika atvērta līdz 1990. gada oktobrim, kad vienā no bedres akmens vāka blokiem tika izurbts caurums kamerai. Domājams, ka arī šī laiva tiks salikta un izlikta apskatei.

1991. gadā tika norakts asfaltēts ceļš uz austrumiem no piramīdas, lai motorizētie transporta līdzekļi nepiesārņotu atmosfēru un neradītu iespējamus bojājumus piramīdai. Zem šī ceļa tika atklāta vēl viena laivas bedre, kurā pašreiz izrakumi ir pabeigti.

1992. gadā Abidosā netālu no pirmās dinastijas kapenēm tika atklātas veselas divpadsmit bērnu laivas. Tās bija apraktas zem tuksneša smiltīm.

Šo ceremoniālo laivu nozīme joprojām ir neskaidra. Daži zinātnieki izsaka pieņēmumu, ka aizgājēji vēlējušies tikt vesti pa Nīlu augšup līdz Abidosai –svētajai pilsētai, kurā aprakts mirušo dievs Ozīriss. Citi domā, ka laiva ir vienkārši izgājušā Ka priekam, lai dienā ar to brauktu pa upi, bet naktī – pa debesīm. Taču kādēļ Heopss vēlēties veselas sešas laivas, turklāt divas izjauktā veidā, tas nav izskaidrojams.

ASĪRIEŠU PARADUMI

Par asīriešu rīcību ar mirušajiem ir maz zināms. Cilņi un uzraksti nākamajām paaudzēm atstājuši vēstījumus par viņu sasniegumiem karā un celtniecībā, nevis to, ko šie ļaudis cerēja saņemt pēc nāves. Tika pieņemts, ka viņi mirušos kremējuši, taču 1988. gadā Nimrudas tuvumā tika izrakts kāds zārks. Izrādījās, ka tas ir Sargona II 40 gadus vecās sievas karalienes Jabajas un viņas māšas Talijas kaps. Zārkā bija ap 25 kilogramiem zelta un sudraba rotājumu. Šajā kapā tika atrasti arī vara, ziloņkaula un stikla priekšmeti, ar ko bijuši nokrauti mirušo ķermeņi. Karalienes rokās tikusi ielikta zelta pudele ar zelta ķēdi. Pavisam kapā atrasti kādi 10 000 smalku dārglietu, kā arī daudzi podi, kosmētikas piederumi, pudeles un brīnišķīgs zelta kronis.

Nozīmīgs atradums bija 20 reiz 26 centimetrus liela marmora plāksnīte, kurā iegravēts uzraksts: „Samasa un Anunaki vārdā [tie bija asīriešu dievi] es, Jabaja, ķēniņa Sargona no Daršarukinas, Asīrijas ķēniņa, pils sieviete, esmu sastapusi savu likteni, atstājot pasauli pa savu tēvu ceļu.” Vismaz šī karaliene netika kremēta. Iespējams, to varēja izvēlēties – tāpat kā mūsu dienās.

HETIEŠU BĒRU IERAŽAS

Hetieši piekopa kremēšanu, taču bieži arī apraka savus mirušos. Alakahajakas kapos ir atrasti apbedījumi, kas snieguši milzumu nenovērtējamu dārgumu. Liela hetiešu kapsēta tika atklāta Janarlarā. Atrada to vietējie zemnieki, arot tīrumus. Par atradumiem viņi nevienam neziņoja, bet lielos veselos māla traukus veda mājās un glabāja tajos lopbarību un graudus.

Šajās krūkās hetieši kājām pa priekšu lika iekšā mirušo ķermeņus, un pēc tam lielie trauki tika aprakti, reizēm ārpus tiem saliekot sadzīves priekšmetus. Krūkām līdzās visbiežāk atrastā

keramika ir šķidrums pudeles, no kā var secināt, ka mirušajam ir ziedots dzēriens un varbūt arī ēdiens, vai arī šie upuri tika izlieti bērū pasākumā.

Citās vietās ķermeņi tika sadedzināti, un pelni pēc tam salikti krūkās un aprakti. Kā kremācija notika, nav zināms. Mūsdienu Indijā bērū sārtu krauj no mango koka vai, ja aizgājējs bijis bagāts, no sandalkoka, ķermenī novieto virspusē, tad tam virsū uzkrauj vēl malku, pēc tam apakšdaļā sadur degošus džutas žagarus, lai sārtu aizdedzinātu. Vadošais priesteris man stāstīja, ka tieva cilvēka sadedzināšanai vajadzīgas četras līdz sešas stundas, bet resnu varot pabeigt trijās stundās.

ROMIEŠU APBEDĪŠANAS PARADUMI

Arī romieši mirušos kremēja. Ķermenis tika sadedzināts, un pelni ievietoti tā sauktā kolumbārija sienu caurumos. Viens tāds kolumbārijs atrodas Masadā, cits ir zināms Amacijā, Izraēlā.

Šis romiešu paradums izskaidro kristiešu pūles katakombu attīstīšanā. Kristieši ticēja ķermeņa augšāmcelšanai Kristus otrās atnākšanas brīdī un nevēlējās iznīcināt pāri palikušo ķermeņa daļu, kaut arī tas bija tikai skelets.

Romieši, kas piekopa kremēšanu, nepieļāva ķermeņu aprakšanu zemē, tādēļ kristieši klintīs raka tuneļus un savus mirušos apglabāja pazemes velvēs. Šie tuneļi reizēm stiepās kilometriem tālu un tika izmantoti arī kā patvēruma vietas no vajāšanām.

KĀ EBREJI APGLABĀJA SAVUS MIRUŠOS

Arī ebreji savus mirušos apbedīja. Reizēm ķermenis tika aprakts zemē, un, kad miesa bija sadalījusies, kauli tika savākti un ievietoti osuārijos jeb kaulu tvertnēs, kuras turēja alās. Dažviet mirušos lika cilvēka formas keramikas zārkos – lielās māla kastēs ar cilvēka seju uz vāka. Tos raka zemē.

Citos gadījumos kapus izkala kaļķakmens klintīs. Dzelzs laikmetā klintī izkala sākumā lielāku istabu, no kuras ejas veda uz citām istabām, kurās varēja likt mirušos. Dārza kaps Jeruzālemē, kuru kādu laiku daudzi uzskatīja par Jēzus kapu, tagad ir pazīstams kā dzelzs laikmeta kaps – veidots daudzus gadsimtus pirms Kristus. Tas ir ticis pielāgots otrreizējai apbedīšanai Bizantijas laikmetā.

Kristus laika Izraēlā kaps parasti sastāvēja no klintī izcirstas telpas, kuras malās izveidotas *kohim* – īpašas velvēs, kurās guldīja mirušos. Telpas atveri noslēdza priekšā aizvelts apaļš akmens.

Tipiski šādu kapu paraugi ir Hēroda ģimenes kaps un Ķēniņu kaps, kurus Jeruzālemē tūristi var apskatīt. Otro kapu ir izveidojusi ķēniņiene Helēna no Abiadēnes – sīriešu valsts ziemeļos no Irākas. Pēc ķēniņienes vīra Mumbaza nāves 48. gadā pēc Kristus tā kopā ar dēlu Izātu pārgāja jūdu ticībā. Viņa pārcēlās uz Jeruzālemi un sagatavoja šo kapu. Tā kā Izātam bija 24 dēli, kapā ir ļoti daudz velvju. Ieeju noslēdzošo akmeni joprojām var ripināt.

Šādā kapā tika apglabāts arī Jēzus Kristus. Bībele ziņo, ka Jāzeps Jēzu „ielika savā jaunajā kapā, kas bija izcirsts klintī, un, aizvēlis kapa ieejai priekšā lielu akmeni, aizgāja.” (Mateja 27: 60)

VĀRTU NAMS

Netālu no Nācaretes atrodas Betšerima – tulkojumā *vārtu nams*. Šeit kapus un katakombas noslēdz smagi, ornamentēti verami akmens vārti. Otrajā gadsimtā sinedrijs pārcēlās uz Betšerimu, kura tādēļ kļuva ļoti ievērojama pilsēta. Šeit dzīvoja rabīns Jehuda Hanasi, kurš apkopoja Mišnas literatūru, un šeit ir apglabāts viņš pats un viņa divi dēli.

Betšerimas katakombās ir kādi divi simti sarkofāgu. Lielākā daļa ir darināti no kaļķakmens, daži no marmora, bet viens – no svina. Tos rotā dažādas zīmes – stilizēti dzīvnieki, cilvēku sejas, menoras (septiņžuburu lukturi), un uzraksti ebreju vai grieķu valodā. Viens uzraksts satur lāstu: „Kas šo kapu atvērs, tas ņems nelabu galu.” Taču tas nav traucējis šo kapu apgānīt. Visi sarkofāgi ir tikuši atvērti vai sadauzīti un atbrīvoti no tur slēptajām vērtībām.

Šie ir tikai daži uzskati par to, kas notiek pēc nāves, un daži seno ļaužu apbedīšanas paradumi. Mūsdienās bērū paradumos un ticējumos ir ne mazāk liela daudzveidība, taču tie visi nevar būt pareizi.

BĪBELEI IR ATBILDE

Agrāk vai vēlāk mums visiem būs jāmirst, un mēs vēlamies zināt, kas pēc tam notiek. Ir tikai viens drošs paņēmieni, kā noskaidrot, kas mūs sagaida. Dievs to zina, un viņš Bībelē to mums ir atklājis.

Pirmais, ko mēs no Bībeles uzzinām – no nāves nevajag baidīties. Šo vēsti sniedz tas, kurš pats ir bijis miris un atgriezies, lai mums to pastāstītu. Jēzus Kristus tika notiesāts ar nāvi pie krusta. Nav šaubu, ka viņš patiešām nomira. Lai pārliecinātos, ka tas tiešām tā ir, „kāds no kareivjiem iedūra šķēpu viņa sānos, un tūlīt iztecēja asinis un ūdens.” (Jāņa 19: 34) Viņa ķermenis tika apglabāts kapā un palika tur no piektdienas pēcpusdienas līdz svētdienas rītam, kad viņš atgriezās dzīvē.

Daudzus gadus vēlāk Patmas (Patmosas) salā Jēzus parādījās savam māceklim Jānim. Jānis ziņo, ka „viņu ieraudzījis, es nokritu pie viņa kājām kā miris, un viņš uzlika man savu labo roku un teica: „Nebīsties, es esmu Pirmais un Pēdējais un Dzīvais. Es biju miris, un redzi – es esmu dzīvs mūžu mūžam, un man pieder nāves un elles atslēgas.”” (Atklāsmes 1: 17, 18)

NĀVE IR TIKAI MIEGS

Ja jūs vēlaties zināt, kā ir būt mirušam, nejautājiet to apbedīšanas biroja vadītājam, mācītājam vai psihologam. Viņi nekad nav bijuši miruši. Jēzus ir bijis miris, un viņš mums saka: „Nebaidieties!” Nāve ir tikai miegs, un Jēzum ir mirušo valstības atslēgas. (Grieķu vārds *Hades* latviski bieži tulkots kā *elle*, kas tautas izpratnē ir uguns jūra ļaunajiem, bet mitoloģiskajā Hadesā nonāca gan labie, gan ļaunie mirušie grieķi, tāpēc *mirušo valstība* būtu precīzāks apzīmējums.) Viņš var atslēgt šīs durvis un mūs izlaist ārā.

Jēzum dzīvojot uz šīs zemes, kāda ģimene viņam bija īpaši tuva. Tie bija Lācars, Marta un Marija no Betānijas. Kādu dienu pie Jēzus atnāca vēstnesis un stāstīja, ka Lācars ir slims. Noraizējušās māsas, protams, domāja, ka ar šo ziņu pietiks, lai Jēzus nāktu pie viņiem. Tās zināja, ka Jēzum ir spēks slimos dziedināt. Taču Jēzus pat nepakustējās Betānijas virzienā.

Pagāja divas dienas, līdz viņš mācekļus aicināja doties ceļā, sacīdams: „Lācars, mūsu draugs, ir iemidzis, un es dodos, lai viņu pamodinātu.” (Jāņa 11: 11)

Mācekļi atbildēja: „Kungs, ja viņš ir iemidzis, viņš kļūs vesels.” (12. pants) Tad Jēzus viņiem skaidri pateica: „Lācars ir nomiris.” (14. pants)

Jēzus par nāvi runāja kā par miegu, un neviens neuztraucas, ejot gulēt. Kad jūs redzat kādu gulam, jūs neesat apbēdināti, jo zināt, ka šis cilvēks uzmodīsies atpūties. Tāpēc kristiešiem nevajag baidīties no nāves. Jēzus spēj mirušos uzmodināt un dzīvību atdot.

Ķēniņš Dāvids šo svarīgo patiesību saprata un nākotnē raudzījās bez bažām. Viņš rakstīja: „Es taisnots lūkošos tavā vaigā, modies veldzēšos ar tavu veidolu.” (Psalmi 17: 15)

KAS NOTIEK AR DVĒSELI?

Lai atbildētu uz šo jautājumu, mums jāizprot radīšanas process. 1. Mozus 2: 7 Bībele ziņo: „Un Kungs Dievs izveidoja no zemes pīšļiem cilvēku un iepūta viņa nāsīs dzīvības dvasu, un cilvēks kļuva par dzīvu būtni.” Šeit lietotais ebreju vārds *dzīvas būtnes* apzīmēšanai ir *nefeš*, ko citviet tulko kā *dvēsele*. Mēs varam sastādīt vienkāršu vienādojumu. Ķermenis plus dzīvības elpa (jeb gars) ir dvēsele (ķermenis + dzīvības dvasa = dvēsele). Cilvēkam mirstot, notiek pretējs process: dvēsele – dzīvības dvasa = ķermenis. Bībele saka: „Nepaļaujieties uz augstmaņiem, uz cilvēku dēliem – pie viņiem nav glābiņa. Pamet tos gars, tie atgriežas pīšļos, tai pašā dienā to nolūki zūd.” (Psalmi 146: 3, 4) Šī pati doma sastopama citā Bībeles rakstvietā: „Jo dzīvie zina, ka viņi mirs, bet mirušie nezina neko.” (Mācītājs 9: 5)

Šeit ir pretējais vienādojums: dvēsele mīnus gars vienāds ar ķermeni, un ķermenis atgriežas par zemi.

Daži ļaudis domā, ka dvēsele nevar mirt. Bībele gan tā nemāca. Ecehiēla 18: 4 teikts: „Kurš grēko – mirs” jeb burtiskākā tulkojumā: „Kura dvēsele grēko, tā mirs”. Nemirstīgs ir vienīgi Dievs (1. Timotejam 6: 16). Dvēsele (ķermenis + dzīvības dvasa) var mirt.

Tāču vai tā kaut kur dodas? Ne obligāti. Spuldzīte spīd, kad caur to plūst elektrība. Ja elektrību atslēdz, gaismas vairs nav. Kur aizdevās gaisma? Zem galda? Ārā pa logu? Nē, tā tikai pārstāja būt. Tā arī, cilvēkam nomirstot, dvēsele nedodas uz debesīm. Tā arī nedodas uz ellī. Nekur tā neiet. Tā vienkārši pārstāj būt.

AUGŠĀMCELŠANĀS IR KRISTIEŠA CERĪBA

Kristieša cerība nav nemirstība nāves brīdī, bet gan ķermeņa augšāmcelšanās Kristus otrās atnākšanas laikā. Tad radīšanas process tiks atkārtots.

Ecehiēlam tika atklāsmē rādīta Izkaltsušo kaulu ieleja. Iespējams, ka tā bija Gehennas ieleja uz dienvidiem no Jeruzālemes. Tur varētu būt notikusi kāda liela kauja, un skeleti palikuši neapglabāti. „Ielejā to bija varen daudz, un visi galīgi izkaltsuši.” (Ecehiēla 37: 2)

Tad viņam tika teikts runāt uz šiem kauliem. Viņš saka: „Kad es pravietoju, sākās troksnis – redzi, kauli sakustējās un tuvojās viens otram.” (7. pants) Skeleti bija nokomplektēti. Tad „tie pārklājās dzīslām un miesu un apvilās ar ādu, bet gara tajos nebija.” (8. pants)

Šeit notika radīšanas procesa mēģinājums. Ķermenī tika uzradīti no jauna. Viss bija kārtībā, izņemot to, ka viņi joprojām bija miruši. Tad nāca Dieva dzīvības dvaša jeb gars: „Tad pār tiem nāca gars, tie kļuva dzīvi un nostājās uz kājām – varen liels pulks.” (10. pants) Ķermenis plus gars jeb dzīvības dvaša ir vienāds ar dzīvu dvēseli.

MŪMIJAS NAV NEPIECIEŠAMAS

Taču kas notiks tad, ja ķermenis vai kauli būs iznīcināti? Iespējams, kādu ir apēdusi haizivs, kāds ir kremēts. Jeb kas ar tibetiešiem notiks? Viņi dzīvo uz pasaules jumta, kur zeme ir cieta un akmeņaina, daudzas vietas gada lielāko daļu atrodas zem sniega. Kapa izrakšana būtu grūts darbs, un malka kremēšanai arī nav pieejama. Viņi šo problēmu atrisina, nodarbinot īpašus vīrus, kas ķermeni sasmalcina gabalos un izbaro plēsoņām.

Dievam iznīcināts ķermenis nerada nekādas problēmas. Viņš nav atkarīgs no oriģinālo mūs veidojošo atomu saglabāšanas. Jebkura viena elementa atomi visi ir vienādi. Atšķirība ir to sakārtojumā. Mūsu ķermenis nepārtraukti zaudē atomus un tos aizstāj, bet mēs joprojām esam tie paši cilvēki.

„Mēs zinām – kad uz zemes celtā telts, kurā mītam, reiz sagrūs, mums būs Dieva celts mūžīgs mājoklis debesīs, kas nav rokām darināts.” (2. Korintiešiem 5: 1) Mums nav jāraizējas. Dievs saglabā ikviena cilvēka datu kopiju. Viņš spēj salikt jaunu atomu komplektu un uzradīt mūs vēlreiz tieši tādus pašus – tādā pat izskatā, ar tādu pašu balsi, tām pašām domām. Mēs būsim mēs paši, klāt būs nācis vienīgi pilnības un nemirstības pieskāriens. „Nāves vairs nebūs, nedz bēdu, nedz vaimanu, nedz sāpju vairs nebūs, jo viss bijušais ir pagājis.” (Atklāsmes 21: 4)

Ījabs, neskatoties uz to, kas notika ar viņa ķermeni, pauda pārliecību par augšāmcelšanos: „Es zinu, mans Glābējs dzīvs un galā nostāsies pāri pīšļiem, kad man nebūs vairs ādas šīs – tomēr miesā es skatīšu Dievu! Es viņu skatīšu pats, manas acis redzēs, ne citas.” (Ījaba 19: 25-27)

„Pats Kungs, skanot erceņģeļa balsij un Dieva taurei, nokāps no debesīm, un nomirušie Kristū būs pirmie, kas augšāmcelties, pēc tam mēs, pāri palikušie dzīvie, visi reizē līdz ar viņiem padebešos tiksim aizrauti uz tikšanos ar Kungu debesīs, un tad mēs būsim ar Kungu vienmēr.” (2. Tesalonīkiešiem 4: 16, 17)

DIVAS AUGŠĀMCELŠANĀS

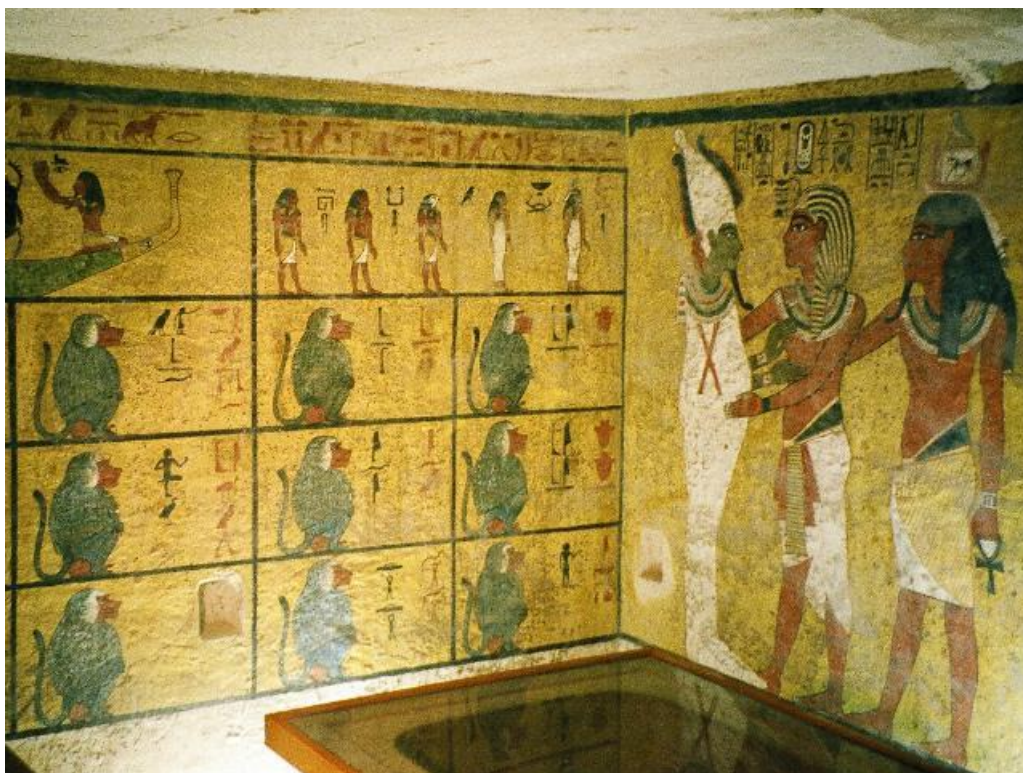
Tomēr šajā jautājumā ir arī viena skumja doma. Būs divas augšāmcelšanās, un mums jāpārliecinās, ka piedalīsimies īstajā. Jēzus teica: „Nāk stunda, kurā visi, kas ir kapos, dzirdēs viņa balsi un izeis ārā: tie, kas darījuši labu, – celsies augšām dzīvībai, bet tie, kas darījuši ļaunu, – notiesāšanai.” (Jāņa 5: 28, 29)

„Jo visi ir grēkojuši, un visiem trūkst dievišķās godības” (Romiešiem 3: 23), un „alga par grēku ir nāve” (Romiešiem 6: 23). Tu vari būt dzīvojis cienījamu dzīvi. Tu vari būt nevainojami godīgs. Tava uzvedība var vienmēr būt tikumiski priekšzīmīga, bet tev joprojām ļoti pietrūkst līdz nesalīdzināmi pārākajam Jēzus Kristus raksturam, kurš „grēku nav darījis”. (1. Pētera 2: 22)

Tu neesi absolūti pilnīgs, un tādēļ tu esi pelnījis grēka algu, kas ir nāve – mūžīga nāve. Tev un ikvienam citam šajā pasaulē ir tikai viena cerība – tici, ka taisnais Glābējs ir nomiris tavā vietā:

„Viņš mūsu grēkus savā miesā labprātīgi uznesa pie krusta, lai mēs, miruši grēkiem, sāktu dzīvot taisnu dzīvi.” (1. Pētera 2: 24)

Un tad parādi savu ticību viņam, paklausot viņam, lai tu būtu starp tiem kas „darījuši labu” un reiz celtos „augšām dzīvībai”. (Jāņa 5: 29)

Tutanhamona kaps Valdnieku ielejā Ēģiptē:

"Egypt.KV62.01". Licensed under CC BY-SA 3.0 via Commons -
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Egypt.KV62.01.jpg#/media/File:Egypt.KV62.01.jpg>

Senas romiešu kapenes:

"Sepolcro degli Scipioni 001 Entrata" by Pippo-b - Own work. Licensed under CC BY-SA 3.0 via Commons -

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sepolcro degli Scipioni 001 Entrata.jpg#/media/File:Sepolcro degli Scipioni 001 Entrata.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sepolcro_degli_Scipioni_001_Entrata.jpg#/media/File:Sepolcro_degli_Scipioni_001_Entrata.jpg)

Ebreju kapi Izraēlā:

"Jewish graves Israel" by Peter van der Sluijs - Own work. Licensed under CC BY-SA 3.0 via Commons -
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jewish_graves_Israel.JPG#/media/File:Jewish_graves_Israel.JPG